

Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda illa sententia. »

Resp. Sic et nos dicimus et sentimus cum Aug. Si Tournelius agnosceret, merita nostra esse ex omni parte dona Dei, ejus sententia non esset reprobanda ut contraria Scripturis et Patribus, sed tantum ut minus consona rationi. At vero, juxta systema scientiæ mediæ, cujus Tournelius est perpetuus fautor et adulator, contendimus, id quod præcipuum est in meritis nostris, nempe consensus voluntatis in bonum, non esse donum Dei, ut alias late probavimus.

Objicit 3^o Tournelius. S. Aug., lib. I *ad Simplic.*¹, q. 2, n. 6, expendens verba illa Apostoli *ad Rom.*, ix, 11 et 12: *Ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est: Major serviet minori, inter alia dicit: « Non quia invenit Deus opera bona in hominibus quæ eligat, ideo manet propositum justificationis; sed quia illud manet ut justificet credentes, ideo invenit opera quæ jam eligat ad regnum cælorum... Non tamen electio præcedit justificationem, sed electionem justificatio; nemo enim eligitur, nisi jam distans ab illo qui rejicitur. Unde quod dictum est, Ephes., 1, 4, quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dictum, nisi præscientia. »* Ex quibus apparet evidenter, juxta Aug., prædestinationem ad gratiam esse gratuitam, prædestinationem vero ad gloriam esse electionem meritorum. Hoc argumentum, quasi esset invictum, plurimum extollunt adversarii.

Sed in primis illud videtur præposterum, ut jam alibi observavi, adversarios continuo recurrere ad libros Augustini Simpliciano inscriptos, quos adhuc juvenis et ante ortam Pelagii hæresim elaboravit, præsertim cum insignes authores, inter quos Bellarminus, velint id quod opponitur, fuisse in sequentibus operibus retractatum. Sed esto, ut volunt alii, nihil absolute esse retractatum, saltem

1. De diversis quæstionib. ad Simplicianum, libri 2.

negari non potest quod, cum tunc Aug. nondum discusserat altitudinem istarum quæstionum, neque multa invenerat quæ postea majori diligentia investigavit et reperit, plures in his prioribus libris expressiones irrepserint minus accurate circa præsentem materiam; quod non parum detrahit illorum authoritati.

Resp. S. Aug. illic non loqui de prædestinatione ad gloriam in ordine intentionis, sed in ordine executionis. Quod ut manifestum fiat, nota quod jam alibi observavi, duplicem distingui electionem, unam proprie dictam, scilicet electionem mediorum, alteram minus proprie dictam, scilicet electionem personarum ad finem. Prima respicit executionem, ut patet; secunda respicit intentionem, quia persona est finis cui intenditur finis qui, seu cujus gratia. Augustinum vero loqui, non de electione personarum ad finem cujus gratia, sed de electione seu volitione mediorum ad finem, patet ex ejus contextu. Nam dicit primo, quod non ideo Deus habeat propositum justificandi seu donandi gratiam justificantem, quia invenit bona opera quæ eligat, sed e contra quod ideo invenit bona opera quæ eligat, quia habet propositum dandi gratiam justificantem; non enim opera sunt merita et media eligibilia ad regnum, nisi ut informata gratia justificante. Unde bene subdit, quod electio, scilicet operum seu meritorum, non præcedat justificationem, sed e contra quod justificatio præcedat electionem operum. Addit: nemo eligitur, scilicet ratione operum, nisi distans ab eo qui rejicitur, quia electio personæ ad regnum ratione operum, idem est ac electio operum ad regnum; non enim opera sine persona eliguntur. Verissimum est autem quod in electione operum, seu personæ ratione operum, quæ, ut dictum est, pertinet ad ordinem executionis, nemo eligitur, nisi distans et distinctus ab eo qui rejicitur. Et hinc recte concludit quod id quod dictum est, quia *elegit nos Deus ante mundi constitutionem*, non sit dictum, nisi præscientia ex qua hæc electio executiva mediorum fuit ab æterno disposita et ordinata.

§ III

Solvuntur objectiones a ratione.

Objicies 1^o cum Tournelio : Deus intendit prædestinatis gloriam ut coronam et præmium. Atqui corona et præmium non potest intendi, nisi propter merita. Ergo. — Prob. min. Corona et præmium dicit necessario ordinem ad merita, non minus quam pater ad filium. Ergo.

Resp. Data majori, *nego* min. Deus enim voluntate antecedente intendit omnibus gloriam ut coronam, etenim omnes ordinat ad gloriam per merita obtinendam; et tamen, fatentibus etiam adversariis, eam non intendit propter merita prævisa. Ad prob., *dist.* ant. Corona et præmium dicit necessario ordinem ad merita ut ad effectum vel motivum, *conc.*; semper ut ad motivum, *nego*. In ordine intentionis dicit ordinem ad meritum ut ad effectum, quia Deus intendit gloriam ut obtinendam per merita, et quia sic vult finem, vult merita; in ordine autem executionis, dicit ordinem ad merita ut moventia. Unde in ordine intentionis merita sunt causata, in ordine executionis sunt causantia; quod enim primum est in intentione, est ultimum in executione, et quod est ultimum in intentione, est primum in executione.

Inst. Quod intenditur ut corona et præmium, intenditur ut debitum justitiæ. Ergo supponit merita ut motiva et causantia.

Resp. Dist. ant. Quod intenditur ut corona et præmium, intenditur ut debitum justitiæ exercendæ in ordine executionis, *conc.* ant.; ut debitum justitiæ exercitæ in illo ordine intentionis, *nego* ant. Deus enim gratis vult dare gloriam, sed non vult dare gratis; seu independenter a meritis vult dare, sed non vult dare sine meritis. Sic rex gratis, ex mera liberalitate, proponit dare præmium victori in certamine; non tamen vult dare gratis, sed propter victoriam: et ibi exercetur justitia, non vero in prima intentione, quæ est mere gratuita.

Urgebis : Sic se habet præmium ad meritum, sicut pœna ad culpam. Atqui Deus non vult pœnam, nisi supposita culpa. Ergo nec præmium, nisi suppositis meritis.

Resp. Dist. maj. Sic se habet præmium ad meritum, sicut pœna ad culpam, in ordine executionis, *conc.*, quia, sicut præmium in re redditur propter meritum, sic pœna infligitur propter culpam; in ordine intentionis, *nego*. Disparitas est quod pœna, ut pœna simpliciter, non sit bona, sed tantum ex suppositione culpæ, quæ cum non sit etiam bona, non potest esse a Deo volita. Unde repugnat quod Deus primo velit pœnam, et propter pœnam velit culpam. At et præmium et meritum sunt simpliciter bonum, et utrumque est a Deo. Cum autem præmium sit finis et majus bonum, Deus primo illud intendit, deinde merita, ut media ad illud.

Objicit 2^o Tournelius : Deus eo modo res ab æterno præordinat, quo modo eas facit in tempore. Atqui confert in tempore gloriam prædestinatis propter merita. Ergo ab æterno præordinavit conferre propter merita.

Resp. Concedo totum. Revera enim Deus ab æterno præordinavit conferre in tempore gloriam propter merita, non tamen propter merita præordinavit, sed gratuita voluntate.

Inst. Tournelius. An non quædam veluti pugna et contradictio in Deo videtur, si vellet gloriam gratis simul destinare, et eandem tanquam mercedem et præmium rependere? Nonne pugnat rem eandem simul et eodem instanti rationis, et ex pura misericordia, et ex justitia destinari?

Resp. nullam hic esse pugnam aut contradictionem, nisi in mente Tournelii, qui non distinguit inter gratis velle dare gloriam et velle dare gloriam gratis. Deus gratis, et non propter merita, vult dare gloriam; non tamen vult dare, nisi per merita et propter merita: et hæc nullatenus inter se pugnant, ut patet ex dictis.

Urget Tournelius : Decretum quo Deus intenderet ab æterno conferre gloriam gratis, haud dubie absolutum

foret et efficax. Ergo, vi hujusce decreti, gloria gratis concedenda esset; alioquin Deus decerneret quod non exereretur, aut exereretur quod ab æterno non decrevisset, atque aliud in executione præstaret, aliud vero in intentione decerneret: quæ certe invicem pugnare videntur.

Resp. Eadem semper chorda aberrat Tournelius. Nos non dicimus, Deum intendere ab æterno conferre gloriam gratis, sed dicimus Deum ab æterno gratis intendere conferre gloriam per merita et propter merita, et hoc exequitur in tempore.

§ IV

Solvuntur objectiones ab inconvenientibus.

Objicitur: Prædestinatio ante prævisa merita, 1^o non satis consulit ædificationi et consolationi fidelium, 2^o non satis congruit suavitati divinæ providentiæ et bonitatis Dei, 3^o reddit promissiones et minas Dei vanas et illusorias. Ergo.

Prob. primum inconveniens. Si Deus ante prævisa merita paucos eligat et pene innumeros relinquat, quis ad hanc terribilem sententiam non turbetur, atteratur, despondeat animum et in torporem non inducatur, merito præsumens se potius esse in magno numero reproborum, quam in parvo prædestinatorum? E contra, si audiat prædestinationem non fieri nisi post prævisa merita et expectare liberum arbitrium, esse in potestate et voluntate sua ut sit de numero salvandorum, tandem sortem suam sic ab eo pendere, ut per consensum gratiæ versatili possit illam asserere: sedatur animus, respiciens salutem suam, non ut incertam, ut in priori opinione, sed in manu sua positam; gaudet et alacris fit ad bona opera, quibus tantum beneficium assequatur. Hac ratione Lessius dicit se potissimum fuisse motum ad hanc sententiam amplectendam.

Prob. secundum inconveniens. Bonitas divinæ providentiæ exigit ut omnibus necessaria ad salutem provideat, omnium curam sincere gerat, nec ullum deserat, nisi

prius ab eo deseratur, ut indicat Scriptura, *Ezech.*, xxxiii, 11: *Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur*; *Ps.* cxxlv, 9: *Suavis Dominus universis*; *Sap.*, vi, 8: *Ipsi cura est æqualiter de omnibus*; *I Tim.*, ii, 4: *Vult omnes salvos fieri*, etc. Atqui non ita se haberet, si independenter a prævisis meritis vel demeritis aliquos assumeret, alios relinqueret. Insuper, cum tanta sit Dei bonitas erga omnes, si ex ejus solo nutu dependeret eorum salus, non tam foret exiguus numerus salvandorum. Pendet ergo ex aliquo ex parte nostri, cujus defectu accidit tam paucos salvari, scilicet ex eo quod pauci consentiant gratiæ et in ea perseverent.

Prob. tertium inconveniens. Posita prædestinatione ad gloriam ante prævisa merita, Deus illudit reprobis, et vana spe eos lactat, dum ipsis promittit gloriam sub conditione perseverantiæ in bono, quæ ab ipso dependet, et quam non vult eis dare. Item illudit electis et vano metu eos terret, dum minatur illos excludere a regno, si non perseverent in bono, cum et regnum et perseverantiam decreto immutabili et infallibili dare statuerit. Quid enim vult eos timere? Ne damnentur? Id stare non potest cum prædestinatione. Ne prædestinatio revocetur? Est irrevocabilis.

Ad primum, *resp.* 1^o hoc inconveniens pariter militare contra systema Congruistarum. Quis enim non turbetur et atteratur, si audiat Deum pro suo nutu paucis dare gratiam congruam cum qua certo in bono perseverabunt, et sine qua non perseverarent, aliis autem pene innumeris denegare?

Resp. 2^o sententiam nostram esse longe aptiorem ædificationi et consolationi fidelium, quam sententiam Lessii et Molinæ; quia, juxta nos, salus nostra omnipotenti Dei manui, juxta Lessium et Molinam, fragilitati nostræ committitur. Quis autem non magis fidat Deo quam sibi ipsi, si non sit superbus, sed humilis et infirmitatis suæ conscius? nemo enim nescit, teste Scriptura et propria experientia, se, quamvis sit justus, habere in se fomitem cupiditatis et concupiscentiæ, cui si tantisper permittatur, se subducat inclinationi gratiæ et cadet: *Sensus et cogitatio*

humani cordis, inquit Scriptura, *Gen.*, VIII, 21, *in malum prona sunt ab adolescentia sua*; et Apost. *ad Rom.*, VII, 18, dicit de se ipso: *Scio quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum*; et, *ibid.*, 23: *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ et captivantem me in lege peccati*. Unde Aug., lib. *de Corrupt. et Grat.*, cap. 12, n. 28, dicit quod « si hominibus relinqueretur voluntas sua, ut in adiutorio Dei, sine quo (id est, sufficiente) perseverare non possent, manerent si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent inter tot et tantas tentationes, infirmitate sua voluntas ipsa succumbet. » Si ergo, inquam, vir Christianus, vere humilis et fragilitatis suæ bene conscius, inter tot et tanta vitæ pericula ac tentationes, tot Satanæ fraudes et passionum insultus, audiat Deum in negotio salutis perficiendo ipsi præparasse quædam auxilia indifferentia, humano sic permissa arbitrio, ut eorum usum nemini det, sed a nobis expectet; nonne statim animum despondebit et de sua salute desperabit? E contra, si audiat Deum aliquos elegisse ad gloriam, et pro ea infallibiliter consequenda eis præparasse fortissima et invictissima auxilia, jam spes affulgebit se obtenturum per Dei auxilium quod sua infirmitate non obtinisset, si Deus auxilia tantum indifferentia præparasset, et eo firmior erit ejus spes, quod de se humiliter sentiet et magis diffidet, atque in Domino magis confidet, sciens quod Deus *populum humilem salvum faciet*, *Ps.*, XVII, 28, *et sperantem in Domino misericordia circumdabit*, *Ps.*, XXXI, 10. Et quamvis, his non obstantibus, non sit adhuc omnino certus de voluntate Dei, est tamen longe magis incertus de sua voluntate; neque eum terret parvus numerus electorum, quia probe novit quod, si homines sibi permitterentur, longe adhuc pauciores forent electi, imo nullus foret. Tota hæc solutio est Augustini, simili objectioni sibi factæ a Semi-Pelagianis respondentis. Placet illum audire, *de dono persever.*, cap. 17, n. 45: « Ego, inquit, nolo exaggerare verbis meis, sed illis cogitandum potius relinquo, ut videant quale sit quod sibi persuaserunt, prædicatione prædestinationis audientibus plus desperationis quam exhortationis afferri. Hoc est enim dicere, tunc de sua

salute hominem desperare, quando spem suam, non in seipso, sed in Deo didicerit ponere, cum Propheta clamet, *Jerem.*, XVII, 5: *Maledictus omnis qui spem habet in homine*. » Et *de Prædest. sanctor.*, cap. 11, n. 21: « Cum Apostolus dicat, *Rom.*, IV, 16: *Ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio*, miror homines infirmitati suæ se malle committere, quam firmitati promissionis Dei. Sed incerta est mihi, inquis, de meipso voluntas Dei. Quid ergo? Tuane tibi voluntas de teipso certa est, nec times, *I Cor.*, X, 12: *Qui videtur stare, videat ne cadat*? Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori potius quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit? » Et cap. 6, n. 12, *de dono persever.*: « Tutiores vivimus, si totum Deo damus. Non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus. »

Ad secundum, *nego* min. Deus enim omnibus auxilia sufficientia providet, omnium curam sincere gerit, nec ullum deserit, nisi prius ab eo deseratur; sed pertinet ad ejus providentiæ suavitatem, ut unicuique provideat juxta ejusque conditionem, proindeque ut ex rebus defectilibus quasdam permittat deficere, alias præservet a defectu: ut in his appareat virtus gratiæ, in illis conditio naturæ. Sicque respondent adversarii, dum ab ipsis quæritur cur Deus permittat peccatum, cum posset illud impedire. Quia, inquit, sic fert suavitas providentiæ, ut liberi arbitrii conditio servetur.

Ad id quod additur, quod, cum Deus sit infinite bonus, si salus nostra ex ejus solo nutu penderet, non tam foret exiguus numerus salvandorum.

Resp. Nego sequelam; quia, licet Deus sit infinite bonus, ejus tamen bonitatis effusio sic temperari debet, ut servetur conditio naturæ defectibilis, detur locus justitiæ, alia attributa manifestentur, et salventur cæteri fines providentiæ generalis, ut dictum est. Unde, quod non omnes aut non plures salvet, non derogat divinæ bonitati, sed indicat ordinatam esse bonitatem. Et ita iterum respondere tenentur adversarii; certum est enim, in omni sententia, quod Deus posset omnes salvare: quod si non

faciat, non ipse causa est, sed aliquis defectus ex parte nostra, quem quidem posset auferre, sed quem ut auferat non exigit sapientissima et ordinatissima ejus bonitas. Adde quod, in sententia adversariorum, juxta quam Deus non præparat nobis nisi auxilia sufficientia, sic permissa libero arbitrio, ut non dent, sed expectent ejus consensum, non solum pauciores, sed nulli forent salvati, ut patet ex resp. ad primum inconueniens. In hoc autem, juxta nos, maxime relucet divina bonitas, quod iis quos elegit fortissima et invictissima conferat auxilia, quibus certissime perducantur ad salutem.

Ad tertium, *resp.* 1^o istud inconueniens pariter esse solvendum et a Congruistis et a puris Molinistis. A Congruistis, quia, supposito quod Deus decreverit dare uni gratiam congruam perseverantiæ finalis, et non alteri, primo asserta est assecutio gloriæ, alteri asserta est exclusio a gloria. Illudit ergo primo, dum minatur excludere a regno, si non observet mandata; illudit alteri, dum ipsi promittit regnum, si usque ad finem servet mandata, cum sciat certo, et illum certo servaturum et istum certo non servaturum finaliter mandata. A puris Molinistis, quia certo nunc facta est prædestinatio, quoquo modo facta fuerit, et qui sunt prædestinati, certo salvabuntur, qui non sunt, certo non salvabuntur. Illudit ergo Deus prædestinatis, dum minatur eos excludere a regno, si non perseverent in bono; illudit et reprobis, dum eis promittit regnum, si perseverent in bono: dum certum sit et infallibile prædestinatos perseveraturos, et reprobos non perseveraturos.

Resp. 2^o hoc inconueniens nullatenus sequi ex prædestinatione gratuita, si supponatur, ut res est: 1^o neminem esse certum, se esse de numero prædestinatorum; 2^o prædestinationem in executione pendere a liberis et bonis operibus atque perseverantia in illis usque ad finem; 3^o hominem sub prædestinatione gratuita æque gaudere libertate ad bonum vel malum, ac si non esset prædestinatio, ut modo dicam et alibi pluries probavimus; 4^o humilibus et de se diffidentibus, in Domino autem confiden-

tibus, concedi regnum; superbis et in se confidentibus denegari. His, inquam, suppositis, neque Deus illudit reprobis suis promissionibus, neque electis suis minis. Non reprobis, promittendo eis regnum sub conditione bonorum operum, quia possunt illa bona opera facere. Scit quidem eos illa non facturos, sed sua culpa, et quia his promissionibus et variis aliis gratiis voluntarie resistunt; nec ob id Deus debet deesse muneris provisoris universalis, cujus est omnes, et minis, et promissionibus, et aliis modis ad bonum incitare. Posset quidem eorum resistantiam sua gratia efficaci frangere, sed eam nemini debet, neque id exigit ordo providentiæ. Numquid, juxta adversarios, et præsertim Tournelium in pluribus locis, Deus habet in thesauris suis gratias quibus duritiem omnium peccatorum frangere potest? Quare non frangit? quia nec placet, nec tenetur. Neque electis illudit, minando eos a regno excludere, si bona opera non faciant; quia executio prædestinationis non fit nisi per bona opera, et ea sic electi libere faciunt, ut possent non facere. Non ergo timent ne pereant, si sint prædestinati, neque ne revocetur prædestinatio; sed timent ne non sint de numero prædestinatorum, quia hoc illis incertum est, et ex eadem incertitudine timent ne cadant et pereant. Adde, hunc timorem utiliter ipsis a Deo incuti, ut sint humiliores, et per hoc eorum prædestinatio certo impleatur.

ARTICULUS V

DE REPROBATIONE

An sit et quid sit reprobatio?

Dico 1^o: Datur in Deo aliquorum reprobatio¹. Quia ad providentiam provisoris universalis pertinet ut in rebus defectibilibus quæ illi subjiciuntur, aliquas permittat defi-

1. Hic q. 23, a. 3, o.

cere propter bonum totius universi. Atqui per divinam providentiam creaturæ intellectuales ex natura sua defectibiles ad gloriam ordinantur. Ergo ad hanc providentiam pertinet ut permittat aliquos ab isto fine deficere, et hoc dicitur reprobare. Item, nihil Deus exequitur in tempore, quod non decrevit ab æterno. Atqui in tempore aliquos reprobat, ut patet ex illo *Matth.*, xxv, 41 : *Discedite a me, maledicti*. Ergo.

Dico 2° : Reprobatio non consistit in mera negatione prædestinationis, sed in actu positivo quo Deus vult permittere aliquos sua culpa deficere a gloria, et propter culpam infligere damnationis pœnam.

Ratio est quia reprobatio est pars objectiva providentiæ¹; providentia autem importat actum positivum tum intellectus, tum voluntatis. Et alias angeli et homines possibiles possent dici reprobatum, quia non sunt prædestinati.

Hinc inferes 1° reprobationem, non secus ac providentiam, cujus est pars objectiva, consistere in actu intellectus supponente actum voluntatis.

Inferes 2° reprobationem recte definiri ab Authore², providentiam de his qui deficiunt a fine, cum voluntate permittendi culpam, et propter culpam infligendi damnationis pœnam; seu, quod idem est, decretum quo Deus vult permittere ut aliqui sua culpa a gloria decidant, et pro culpa infligendi damnationis pœnam.

Inferes 3° quod, licet reprobatio sit unica, possit tamen dividi in negativam et positivam tanquam in duo munia inadæquata. Cum enim definitur, voluntas permittendi ut aliqui sua culpa deficiant a gloria, et propter culpam infligendi damnationis pœnam : quatenus importat voluntatem permittendi ut aliqui sua culpa deficiant a fine, dicitur negativa; non quod non sit actus positivus, ut dictum est, sed quia nihil efficit, sed tantum permittit, permittere autem est quasi negative se habere; quatenus autem importat ordinationem culpæ ad pœnam æternam, dicitur

1. Ibid. — 2. Ibid.

positiva, quia jam aliquid faciendum decernit, nempe pœnam infligendam. Unde reprobatio negativa includit tantum terminum *a quo*, scilicet gloriam a qua reprobi permittuntur deficere; reprobatio autem positiva includit insuper terminum *ad quem*, scilicet pœnam damni et sensus quam Deus illis decernit.

ARTICULUS VI

De motivo reprobationis.

Quæstio est de reprobatione ut sic, prout spectat angelos et homines : utrum autem aliquid speciale, scilicet peccatum originale, ingrediatur motivum reprobationis hominum, dicam infra.

Item quæstio est de reprobatione tam positiva, quam negativa. Sed observandum est, plures Thomistas per reprobationem negativam non intelligere, sicut nos, simplicem permissionem deficiendi a gloria, sed positivam exclusionem ab illa tamquam a beneficio indebito, quam ideo volunt esse gratuitam et independentem a prævisis demeritis : quod impugnabimus § subsequenti. Unde, ut prius quod apud omnes Catholicos certum est statuamus, sit

§ I

De motivo reprobationis positivæ.

Dico : Reprobatio positiva, tam angelorum, quam hominum, est ex prævisis demeritis : hoc est, Deus nemini decernit pœnam æternæ damnationis, nisi propter prævisa peccata. Ita omnes Catholicæ, contra Calvinum et alios prædestinatianos.

Prob. 1° ex iis omnibus Scripturæ locis quibus commendatur Dei bonitas, in hoc maxime quod pœnas et supplicia non velit, nisi quasi cogentibus nostris demeritis. *Ezech.*, xxxiii, 41 : *Nolo mortem impii, sed ut conver-*

tatur et vivat; Sap., I, 13, 16 : *Deus mortem non fecit, nec letatur in perditione vivorum... Impii autem manibus et verbis accersierunt illam.*

2° Ex Patribus. Damasc., lib. II de *Fide orthod.*, cap. 26 : « Deus ex se ipso movetur ad miserendum, ad puniendum non nisi ex præsupposita culpa. » Aug., lib. III contra *Julian.*, cap. 48, n. 35 : « Bonus est Deus, justus est Deus. Potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est; non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est. » Quod verum est, non solum de ipsa damnationis executione, sed etiam de ipsa intentione; nam justus iudex, non solum non punit, sed nec intendit punire, nisi præsupposita culpa.

3° Ratione. Deus nihil vult, nisi secundum quod habet rationem boni. Atqui pœna ex se non habet rationem boni, sed solum præsupposita culpa; non enim est bonum quod quis puniatur, nisi peccaverit : imo contrarium foret malum et injustum, et ideo punitio dicitur bonum occasionatum. Ergo Deus non vult pœnam, nisi præsupposita culpa.

Et hinc patet cur, in prædestinatione, gloria potest intendi ut corona et præmium ante prævisa merita, licet in executione pendeat a meritis; pœna vero non possit intendi ante prævisa demerita : quia nempe corona et præmium est aliquid de se bonum, et ideo potest esse primo efficaciter volitum, et ex ejus volitione media præparari; pœna autem, ut dixi, non est nisi bonum occasionatum ex præsupposita culpa. Aliud discrimen est, quod prædestinatio sit causa mediorum quæ conducunt ad gloriam; reprobatio autem non est causa ejus quod conducit ad pœnam, scilicet culpæ. Unde potest Deus gratis velle dare alicui gloriam ut præmium, antequam ex ejus parte prævideat merita, quia ipse est qui illa confert; at ejus justitiæ et bonitati repugnat, quod velit alicui pœnam antequam aliquod demeritum ex ejus parte prævideat. Et sic præoccupata manet præcipua objectio.

§ II

DE MOTIVO REPROBATIONIS NEGATIVÆ

Impugnatur exclusio positiva a gloria titulo beneficii indebiti.

Concertatio hic nobis est cum quibusdam Thomistis, qui reponunt reprobationem negativam, tam angelorum, quam hominum, in exclusione positiva a gloria tamquam a beneficio indebiti, sicque esse gratuitam et ante prævisa demerita. Ex hac autem intentione excludendi positive a gloria, volunt Deum progredi ad præparandum medium quo hæc exclusio habeatur, scilicet permissionem peccati, qua prævisa, sic exclusis decernit æternam damnationis pœnam, nempe pœnam sensus et pœnam damni, quæ est ipsa exclusio a gloria, non amplius ut a beneficio indebiti, sed tamquam pœna pro culpa. Nolunt enim primam exclusionem a regno esse pœnam, sed tantum secundam; quia, inquiunt, prima est mera negatio rei indebitæ, secunda est privatio propter culpam : sicut, si rex denegat alicui dignitatem quæ ipsi non debetur, non est pœna; si autem ipsi denegat propter ejus demerita, alioquin concessurus, est pœna. Ita Alvares, Salmantic., Joan. a S. Thoma, Gonet, Contenson, et alii.

Nos vero hujusmodi reprobationem negativam non agnoscimus, cujus ne vestigium reperimus in S. Thoma, eamque duriores arbitramur. Dicimus autem cum S. Doctore, ut patet ex articulo præcedenti, reprobationem negativam nihil aliud esse quam voluntatem permittendi ut aliqui sua voluntate et culpa deficiant a gloria, eamque concedimus esse ante prævisa demerita, ut dicemus postquam præsentem quorundam Thomistarum opinionem ut minus veram ostenderimus. Unde

Dico : Deus neminem positive excludit a gloria titulo beneficii indebiti, et ante prævisa demerita. Sicque reprobatio negativa non est voluntas excludendi a gloria ante

culpam, sed est voluntas permittendi ut aliqui sua culpa excidant a gloria. Ita, post Capreolum, Cajetanum, hic a. 5, Ferrariensem, III *Contra gent.*, cap. 164, Nazarium, hic a. 3, controvers. 1, Marcum Serra, hic a. 3, dub. 2, ad 2, doctissimi Patres Anton. Goudin, tract. 3, q. 3, a. 1, *de Reprob.*, et Hyacinthus de Graveson, 3 classe Epist., epist. 9, a quibus quæ hic dicturi sumus magna ex parte mutuabimus.

Prob. 1º argumento desumpto ex Scriptura. Juxta Scripturam, et præsertim Apostolum, Deus, quantum ex se est, vult sincere ut omnes salvi fiant, ita ut eorum damnatio ex ipsis solis proveniat. Atqui, si Deus ante omnem culpam ex parte reprobæ prævisam decrevisset positive eum a gloria et salute æterna excludere, atque ad id ut ad finem a se intentum media conquireret, palam est quod, quantum est ex se, non modo non vellet eum salvari, sed e contra vellet eum a salute excludi et in æternum perire. Ergo ante peccatum non fuit talis voluntas in Deo, sed nuda permissio ut quidam sua voluntate et culpa a vita æterna exciderent.

Respondent adversarii, voluntatem salutis reproborum esse antecedentem, quæ non obstat voluntati consequenti eos excludendi a salute et vita æterna.

Sed contra. Equidem voluntas consequens excludendi a salute propter circumstantiam culpæ ex parte reprobæ, non obstat voluntati salvandi, quantum est ex parte Dei; non enim repugnat quod Deus aliquos, quantum est ex se, velit salvare, quos tamen, attenta eorum culpa, vult reipsa damnare: ut explicatur exemplo judicis, qui vult furem occidi propter culpam, quem vellet ante culpam vivere. Sed voluntas consequens excludendi a salute et gloria citra omnem culpam, nullatenus stat cum voluntate antecedente salvandi, quantum est ex parte Dei. Quia enim alia circumstantia, præter culpam, posset moveri Deus ut, citra contradictionem, vellet consequenter excludere a gloria et salute quos antea, quantum ex se est, vult salvari? Non ut ostendatur defectibilitas liberi arbitrii, non ut sinat creaturas suos motus agere, non ut

agnoscamus gratiæ necessitatem, non ut ostendatur gratiam efficacem nemini esse debitam, non ut magis splendeat aliorum virtus, aut aliæ similes circumstantiæ; ad hæc enim omnia nihil conducit exclusio a gloria ante prævisam culpam, sed ista omnia fluunt ex sola permissione culpæ. Si dicas: ut ostendatur gloriam nemini deberi; respondeo id sufficienter ostendi permittendo ut aliqui ab illa deficiant. Insuper ordinatis ad gloriam per voluntatem antecedentem, eam aliquo sensu deberi dicam modo.

Prob. 2º ex S. Thoma, qui in explicanda reprobatione nunquam meminit illius voluntatis positivæ excludendi a gloria ante culpam, sed eam explicat per nudam permissionem deficiendi a fine ultimo et cadendi in culpam, eaque supposita, infligendi damnationis pœnam: « Pertinet, inquit S. Doctor, hic a. 3, 0, ad divinam providentiam ut permittat aliquos ab isto fine [gloriæ] deficere, et hoc dicitur reprobare. » Et in fine corporis: « Reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, et inferendi damnationis pœnam pro culpa. »

Prob. 3º ratione non semel jam proposita ex D. Thoma. Deus unumquodque vult secundum quod habet rationem boni. Atqui quod aliquis ordinatus ad gloriam, ut ad suum summum bonum, ab ea excludatur, non est secundum se bonum, sed solum si ea per culpam se indignum præbeat: unde reipsa in executione nemo ab ea nisi propter culpam excluditur; imo, secundum ordinem justitiæ, aliter fieri nequit. Ergo.

Confirmatur. Deus non vult pœnam ante culpam, ut concedunt adversarii. Atqui, a gloria in æternum excludi, est gravissima pœna et summa miseria, imo ipsa essentialis damnatio, nempe pœna damni. Ergo.

Scio adversarios *respondere*, exclusionem a gloria in executione, ut est privatio beatitudinis propter culpam, esse quidem damnationis pœnam, at non item in intentione, tamquam a beneficio indebito: sicut, inquit, si rex dignitatem alicui deneget cui non debetur, pœna non